

Haapala Laura, laura.t.haapala@helsinki.fi

Abstraktihaku, Työryhmä 9, Epätyypillinen työ

Matkalla työn tulevaisuuteen. Millaisin keinoin luovan luokan itsensätyöllistäjyyttä ja työn monimuotoisuuden kehitystä tuetaan ja edistetään työmarkkinoiden murroksessa?

Teen vuonna 2021 valmistuvaa monografiaa Helsingin yliopiston Sosiaalitieteiden tohtoriohjelmassa pääaineenani yhteiskuntapolitiikka. Teoreettinen viitekehyseni on jälkitekollisen yhteiskunnan ja työn murroksen keskustelu, ja tutkimuskysymykseni on: Miten jälkitekollista luovaa työtä ja sen monimuotoisuutta tuetaan ja edistetään työmarkkinoiden murroksessa? Etsin keinoja tutkimalla jälkitekollista työtä sen muodon ja sisällön osalta stereotyyppisimmin edustavaa luovan luokan itsensätyöllistäjyyttä. Vastaan tutkimuskysymykseeni alakysymyksillä: 1) Mistä jälkitekollisessa työn murroksessa on kyse? 2) Millainen kokemus luovan luokan itsensätyöllistäjyys on parhaimmillaan? 3) Millainen kokemus se on pahimmillaan? 4) Millainen kokemus arki yleensä näiden kahden ääripään välissä on? 4) Millainen kokemus luovan luokan itsensätyöllistäjyys voisi olla ideaalitulanteessa, jossa yhteiskunta sitä haastateltavien ehdottamin keinoin edistäisi ja tukisi?

1.alakysymykseen vastasin kirjallisuustutkimuksella jälkitekollisen yhteiskunnan ja työn murroksen keskustelusta ja muihin alakysymyksiin haastattelin itsensätyöllistäjiä, joiden työ on jälkitekollisen luovaa tieto- ja palveluvaltaista työtä, kuten asiantuntija-ajattelua, ongelmanratkaisua ja vuorovaikutusta, palvelu- ja tuotekehitystä sekä tiedon, hyvinvoinnin ja elämysten luomista ja välittämistä. Loin aineistosta narratiivisin menetelmin 4 tyyppikertomusta, jotka kertovat, millaista itsensätyöllistäjyys on parhaimmillaan, pahimmillaan ja useimmiten arjessa sekä mitä se voisi ideaalitulanteessa olla.

Aineistoni perusteella luovan luokan itsensätyöllistäjyyden hyvät puolet liittyvät työn sisältöön, menetelmiin ja käytäntöihin. Haastatellut kuvailivat työtään kiinnostavaksi, mielekkääksi, vaihtelevaksi ja itsenäiseksi ja arvostivat mahdollisuutta valita työn ajat, paikat ja menetelmät paremmin kuin palkkatyösuhteessa. Huomiota herättävää olikin, kuinka huonoja käsityksiä ja kokemuksia heillä palkkatyösuhteista oli.

Riskit ja epävarmuudet liittyvät toimeentuloon, neuvotteluasemaan ja yrittäjyysosaamiseen. Töiden ja tulojen määrä on epävarman vaihtelevaa ja useimmilla oli kokemuksia huonosta neuvotteluasemasta. Pahimmillaan vaikutusvaltaa oman työn hinnoitteluun ja muihin ehtoihin ei ole lainkaan. Sosiaaliturvaa pidettiin ennakoimattomana, epämääräisenä ja palkansaajien sosiaaliturvaan verrattuna huonona. Eniten sosiaaliturvaongelmia kohtasivat kombityöläiset, eli sekä itsensätyöllistäjänä että palkansaajana työskentelevät. Vaikeana pidettiin myös neuvottelua toimeksiannoista, markkinointia ja itsensä brändäämistä, ja tukea kaivattiin arjen pyörittämiseen, kuten sosiaaliturvan järjestämiseen, verkostoitumiseen, yhtiömuodon valintaan ja kirjanpitoon. Riskien ja epävarmuuksien koettiin samalla hämärtävän työn ja vapaan rajoja aiheuttaen kuormitusta.